

Zdeněk Prokop (85 a 70)

Dvojí výročí služebně nejstaršího českého obchodníka s poštovními známkami

Muž, o kterém vám chci dnes vyprávět, se narodil za vlády císaře Františka Josefa I., na samém počátku první světové války. Od deseti let sbíral známky, ve třinácti začal chodit do filatelického klubu, v patnácti, kdy se stal členem Spolku neodvislých filatelistů, začal se známkami obchodovat a obchodu s nimi pak zasvětil celý svůj život. Procestoval přitom svět, naučil se čtyřem cizím jazykům, byl při zrodu Pofisu a Artie, setkával se a spolupracoval s legendami naší i světové filatelie. Letos oslavil své pětadesáté narozeniny a současně i sedmdesát let své obchodní činnosti v oboru filatelie. Služebně nejstarší (a dodnes aktivně činný) český obchodník s poštovními známkami, můj starší kolega a přítel, a především mimořádně slušný člověk - pan Zdeněk Prokop.

FRANTIŠEK BENEŠ

Bakov

Zdeněk Prokop se narodil 4. září 1914 v Bakově nad Jizerou, městečku ležícím poblíž Mladé Boleslavi. Pro svůj příchod na svět si nevybral zrovna nejnepříhodnější dobu - začínala právě světová válka, které se později dostalo přívlastku první, a počáteční nadšení - *utlučem je čepicema!* - postupně doznávalo a vystřídaly ho strach, zima a hlad. Bakov však v počátku té vřavy dál žil svým klidným životem. Bylo to město rákosové výroby a snad v každé domácnosti alespoň jeden člen rodiny z něj pletl tašky či střevíce. Pro rákos bakovští jezdili vždycky na podzim do jižních Čech, tam si ho na rybnících sami žnuli a doma pak sušili.

Městský jednopatrový dům na ospalém bakovském náměstí, s číslem popisným 60, ve kterém se Zdeněk narodil, patřil babičce z mamčininy strany. Ještě dnes je na něm veliký starobylý nápis - Rudolf Kulštrunk, levné zboží z dovozu. Nahore, v prvním patře, bydlela babička s rodinou malého Zdeňka, v přízemí měl strýc Rudolf kram s potravinami a současně i vývoz rákosového zboží. Obchodem se mamčinina rodina zabývala po generace, tradice rodinné firmy na vývoz rákosového zboží doslova do celého světa sahá až do třetí čtvrtiny minulého století, kdy ji založil Zdeňkův dědeček. Po jeho předčasné smrti ji vedla babička Anna, po ní pak strýc Rudolf, mamčinin bratr.

Obchod s sebou samozřejmě přinášel i velké množství korespondence, obálky a dopisnice z celého světa se u Kulštrunků už od minulého století po desítky let ukládaly do beden na půdu. Zdeněk ve svých deseti letech u nich trávil dlouhé hodiny, vybíral cizokrajné obálky a odlepoval si z nich známky. Je ironií osudu, že když strýc v roce 1971 zemřel, daly jeho dcery několik takových beden z neznalosti do sběru.¹⁾ A to měly v rodině jednoho z mála tehdejších oficiálních obchodníků v oboru filatelie! Inu, tak to prostě v životě někdy chodí. Po letech se v dřevníku náhodou našly alespoň dvě stovky dopisnic z Podkarpatské Rusi, kam se rákosové zboží za Rakouska a první republiky hodně posílalo.

Zdeňkův dědeček z otcovy strany byl ševcem v Jičíně. Byl vdovec a staral se o tři děti - dvě dcery a chlapce. Brzy zemřel a dětem po něm zůstal domek. Tatínek, Josef Prokop, který se narodil v roce 1881, se vy-

učil materialistou, a když byl v roce 1907 na praxi v Drážďanech, sestry bez jeho vědomí domek narychlo prodaly a s penězi ujely s bratrance a jeho dvěma syny do Argentiny. Tatínkovi nic nedaly a on o nich přes patnáct let nic nevěděl. Teprve když od nich v roce 1924 jeden krajan přivezl dopis, se tatínek dozvěděl, že se v Argentině usadily, ale moc dobře se jim nedařilo. Zdeněk si pak s nimi až do šedesátých let dopisoval, ale to už jim musel psát španělsky, protože česky už moc dobře neuměl. Na sklonku první republiky ho dokonce do Argentiny zvaly, aby se tak vyhnul hrozící válce, ale on měl tehdy jiné životní plány, Argentina i válka se mu zdály daleko, takže raději nejel nikam.

Až do roku 1910 tatínek pracoval jako asistent drogerie, jak se tehdy vznešeně říkalo obchodnímu příručím, potom si našel místo ve státních službách u finanční stráže (dnes bychom řekli u pohraniční stráže a celníků), později pak jako revident důchodkové kontroly (tentokrát se zabýval vybíráním daní například z masa, tabáku a lihovin). Aby nemusel na frontu, raději se v roce 1914 přiotrávil (jako vyučený drogistu jistě věděl, jak na to), a tak nebyl povolán do armády a celou první světovou válku zůstal ve službě u finanční stráže.

Rodiče se seznámili v roce 1912, na inzerát, o rok později se vzali a v dalším roce se jim narodil první syn, Zdeněk, o šest let později druhý syn, Lumír. Maminka Anna, která se narodila v roce 1889, byla v domácnosti; rodinné nadání pro obchod však přenesla na oba své syny. I mladší Lumír, v mládí nadšený skaut a za druhé světové války příslušník protektorátního vládního vojska v Itálii (tady se seznámil s několika italskými partyzány a s některými z nich se dodnes navštěvuje), byl po osvobození postupně národním správcem velkoobchodu v Děčíně a potom dlouhá léta náměstkem v obchodních domech v Ústí nad Labem a v Praze.

V Bakově Zdeňkova rodina prožila roky první světové války a zažila tu i vznik samostatného Československa. A i když se později odstěhovali, do bakovského domu se Zdeněk alespoň na část prázdnin vracel ještě do svých dvaceti let.

1) Pan Prokop se o tom dozvěděl náhodou, když v sedmdesátých letech do tehdejšího Pofisu kdosi nabídl velkou partii celistvosti adresovaných jeho dědečkovi a strýci, které patrně získal ze sběry.

Mladý filatelista

V roce 1919 se Prokopovi přestěhovali do Benešova u Prahy, kam byl tatínek přeřazen do nově zřízeného důchodkového úřadu. Rok nato tu Zdeněk začal chodit do obecní školy a později i do primy. Tady, ve svých deseti letech, začal sbírat známky. Ve vedlejší domě bydlel pan Seidler, sportovní činovník a současně i majitel firmy, která vedla mezinárodní zasilatelství s poštovními známkami.²⁾ Vlastně to byla jeho dcera, Zdeňkova vrstevnice, která mu nosila první známky a uvedla ho tak do filatelie. Pro malého chlapce to musel být doslova ráj, když tak mohl občas alespoň trochu nahlédnout do světa velké a dálkami vonící filatelie.

Život státního zaměstnance za první republiky však mnohdy nebyl zrovna usedlý, v roce 1927, když bylo Zdeňkovi třináct, byl jeho tatínek znovu přeložen, a tak se opět stěhovali, tentokrát do Brandýsa nad Labem. Tady ve svých třinácti letech začal chodit do místního klubu filatelistů a na jeho pravidelné burzy. Sbíral generálně celý svět, neupotřebené i razítkované, a své známky lepil do Schaubekových alb.

V patnácti letech se v Brandýse setkal s esperantistou, dvaadvacetiletým úředníkem místní Melicharovy továrny na secí a žací stroje, který tu uspořádal kurz esperanta. Zdeněk byl tehdy žákem třetího ročníku brandýského reálného gymnázia a pro tenhle umělý a tehdy velmi populární jazyk se hned nadchl. Zřídil si svou vývěsní skříňku na náměstí, kde propagoval obě své záliby - esperanto a filatelii. Na malém městě se všechno hned rozkřikne a tyhle jeho aktivity se profesorem na gymnáziu kupodivu nelíbily. Možná i ony přispěly k tomu, že na konci kvarty (čtvrté třídy) propadl ze tří předmětů, ze školy odešel a nastoupil jako úředník v Melicharově továrně.

Pracoval v kartotéce a dopravní oddělení. Do továrny denně chodilo až neuvěřitelných tisíc dopisů a dopisnic z ČSR i ciziny. Skoro všichni zemědělci tu objednávali secí a žací stroje, vyorávače brambor, a hlavně součástky a příslušenství, vznášeli dotazy a připomínky, účastnili se anket a dotazníkových akcí. Aby si přivydělal, po práci několikrát psal i desetitisíce adres na letáky a tiskopisy, kterými se nabýzely výrobky firmy Melichar zemědělcům. V melicharce také založil kroužek esperanta, škola jim půjčila třídu a Zdeněk, samozřejmě z nadšení pro věc, a tedy zadarmo, tomuto jazyku učil zájemce, hlavně dělníky z továrny.

Nezapomínal ani na filatelii. Už od svých patnácti let skoro každou neděli jezdil ráno autobusem (tatínek se znal s majitelem soukromé autobusové linky, takže se Zdeněk vozil zadarmo) do Prahy, na Florenc, a odtud do hotelu Šroubek na Václavském náměstí, kde v prvním patře bývala burza. Ta tehdy vypadala jinak, než jak jsme zvyklí dnes, neplatilo se žádné vstupné, prodávající své zboží neměli vyložené, u kavárenských stolků posedávalo a hovořilo deset, dvacet lidí, obvykle stále stejné tváře, nikdo z nich sebou neměl nějaké kufry známek, ale tak jedno, dvě alba. Chodili tam Lešetický, Mrňák, Basika a další slavní filatelisté a znalci. Zdeněk to všechno dění pozoroval a získával tak filatelistický a obchodní rozhled.

Tehdy si také předplatil Tribunu filatelistů a zanedlouho v ní začal inzerovat. V časopise se dočetl o pražském Spolku neodvislých. Požádal dopisem o přijetí a zanedlouho mu poštou přišla legitimace, potvrzující, že je „od 18. června 1929 činným členem Spolku neodvislých filatelistů v Československé republice v Praze“ - jak zněl celý honosný název. Legitimace s pořadovým číslem 586 a stylizovanou basilejskou holubičkou v levém horním rohu byla vlastnoručně podepsaná předsedou spolku Jaroslavem Lešetickým, tehdejšími velkým a současně nestorem české filatelie. Členství ve spolku Zdeňkovi ještě více otevřelo dveře mezi brandýské filatelisty, mezi kterými si brzy našel řadu známých a později i obchodních partnerů.

Patnáctiletý obchodník

Na malém městě se všichni znali. Kluci Melicharovi byli Zdeňkovi spolužáci, s panem továrníkem zase občas hrával tenis. V továrně mu tedy dovolili brát si dopisnice a obálky od dopisů a on z nich vystříhoval známky a prodával je jako skart. Brzy ho měl takové množství, že si s ním z domova zavedl zásilkový obchod. V Tribuně fila-

Prodám několik kg československých ústřížků tovární korespond. 1 kg pouze Kč 25,- franko.
ZDENĚK PROKOP, BRANDÝS n./L. 819

1000 ČSR. smytých, Ia jakosti nepřebraných od r. 1920 franco Kč 30,-.
Zdarma přiložena 5 Kč neupotř. Václ. Frankují letec. hodn., nehodící zásilku přijmu zpět, obnos vrátím. **Zdeněk PROKOP, Brandýs n./L.** (šek: Městská spořitelna, Brandýs n./L. č. 44753 (B 39).

telistů inzeroval prodej a výměnu, prodával za hotové i na dobírku, a protože tehdy mezi filatelisty a filatelistickými obchodníky panovala vcelku dobrá platební morálka, zřídil si účet u městské spořitelny a zboží posílal i s přiloženou poukázkou či složenkou. K zásilkám při-

2) Tato malá vzpomínka z dětství mimoděk ukazuje dnes už málo známý fakt, že v dobách první republiky řada obchodníků provozovala svůj obchod se známkami doma, vedle svého hlavního zaměstnání; na okraj ještě uvedme, že stejně jako zmíněný pan Seidler i mnoho dalších z nich bylo židovského původu.

kládal specifikovaný účet, jak bylo tehdy zvykem, přičetl poštovné (někdy však pro zvýšení atraktivnosti nabídky inzeroval i zásilky bez poštovného) a denně tak po práci v továrně vybavil třeba i pět zásilek.

Mnoho zákazníků získal i přímo na burze U Šroubků, a nebyli to většinou žádní kluci, ale oproti Zdeňkovi starší solidní pánové, kteří s ním vedli čilou obchodní korespondenci. U Šroubka měnil i prodával, taky někdy kupoval, a hlavně získával kontakty. Na jejich základě pak posílal skart a později i kolování klubům i jednotlivým sběratelům. Vymýšlel i různé reklamní akce, nakoupil třeba tisíc nepoužitých sérií Svätý Václav 1929, které přidával ke kolování jako bezplatnou prémii klubům. K účasti na této finančně náročné akci získal dokonce i svého tatínka, který do ní vložil skoro deset tisíc korun z rodinných úspor (to byla polovina jeho tehdejšího ročního platu!); nakonec však byl spokojen, protože vedle výnosu z kolování prodal Zdeněk přes 600 sérií s dvacetiprocentním ziskem pražskému obchodníkovi Štědrému z Nekázanky.

Zákazníky měl po celé republice, v obchodní korespondenci, kterou si pečlivě zakládal, najdeme lístky ze západních Čech, z Moravy i třeba z východního Slovenska. Český sběratel z Topola, pošta Ulič, východní Slovensko mu v té době píše: „*Ctěný pane! K Vaší nabídce v Tribuně filatelistů, objednávám 2 kg čs. ústřížků tovarní korespondence za Kč 50.- franko. Poněvadž Vaší nabídky používám opožděně, nezasílám peníze předem, poněvadž nevím, zda ještě máte nějakou zásobu známek, tak abyste v případě, že známky jsou již vyprodány, nemusel peníze vracet a neměl s tím ještě výlohy. Proto zašlete známky na dobírku a výlohy převyšující normální franko si připočtete. V případě, že známky jste již vyprodal, račte mi napsat. S účtou Jaro Hetfleiš.*“

Vážený pane Prokop!

Potvrzují příjem Vašeho dopisu ze dne 6. února a oznamují na Váš dotaz, že jsme se všemi podmínkami spokojeni a očekáváme Váš výběr v době co nejkratší. Zašlete Evropu: ČSR, Rakousko, oběi polní pošty, Bosnu, SHS, Německo, Bavorsy, Švýcarsy, Skandinávii, Holland a kolonie a třebaš i jiné, jen ne Lotyšsko, Litvu, Lichtenstein a španělskou reklamní spekulaci /víte ty veliké!/. Mohou ve starých bítí i dražší, vše se rádo a ochotně koupí, když to je v ceně.

S účtou

Jan Dušek,
učitel, náboženství,
Světoznámské
Železný Brod 378

Další lístek mimoděk ukazuje na šíři tehdejší Zdeňkovy nabídky: „*Vážený pane Prokop! Potvrzují příjem Vašeho dopisu ze dne 6. února a oznamují na Váš dotaz, že jsme se všemi podmínkami spokojeni a očekáváme Váš výběr v době co nejkratší. Zašlete Evropu: ČSR, Rakousko, oběi, polní pošty, Bosnu, SHS, Německo, Bavorsy, Švýcarsy, Skandinávii, Holland a kolonie a třebaš i jiné, jen ne Lotyšsko, Litvu, Lichtenstein a španělskou reklamní spekulaci /víte ty veliké!/. Mohou ve starých bítí i dražší, vše se rádo a ochotně koupí, když je to v ceně. S účtou Jan Dušek, učitel náboženství Jednoty bratrské, Železný Brod.*“ Z Holešova píše Karel Malík, redak-

tor a nakladatel: „*Vážený pane! Odvolává se na Váš insert v Tribuně filatelistů laskavě Vás žádám o zaslání výběru známek a to pouze Evropy. Výběr vyřídím do 14 dnů. Očekávám brzké vyřízení a znamená se v dokonale účt.*“ Odběratelů bylo tolik, že Zdeněk ani nestíhal vyhovět hned všem; obchodník se známky Nohejl ho tudíž dokonce podrážděně urguje: „*Milý pane. Očekával jsem Vás již bezpočtukrát na burse u Šroubka ale bohužel vždy marně. Nedodržel jste tudíž mně daný slib, že budete na bursu chodit každý týden. Potřebuji velmi nutně zboží ku vylepení sešitku a žádám Vás tudíž z toho důvodu, byste v neděli dne 5. t.m. na bursu určitě přišel. V očekávání, že se určitě dostavíte, znamená se s filatelistickým pozdravem v účtě dokonale.*“

V Brandýse brzy všichni věděli, že s nimi dokonce i obchoduje. A tak mu po jeho mamince vzkázala třeba manželka starého pana stavitele Chlebečka, že na půdě našla nějaké staré dopisy, ať se na ně přijde podívat. Byla to tehdy asi stovka skládaných dopisů s rakouskými známkami prvních emisí a paní Chlebečková je Zdeňkovi prodala asi za tři stovky. On je pak dál rozprodal po dvacetikoruně či padesátikoruně za kus, za které je od něj kupoval hlavně brandýský hoteliér Fuka. Dalším Zdeňkovým obchodním partnerem byl místní ředitel berního úřadu pan Krása, velký filatelista, který měl zase ohromné zásoby razítkovaných známek z korespondence svého úřadu. Zdeněk je s ním měnil za známky, které získával korespondencí z ciziny, a balíčky dál prodával svým partnerům.

Ve svých patnácti, šestnácti letech, při svých prázdninových pobytech u babičky v Bakově, se seznámil s mladým dělníkem z nedaleké papírny v Bělé pod Bezdězem. Když viděl, že se Zdeněk zajímá o známky, nabídl mu, že mu bude nosit frankované ústřížky poštovních poukázek, které tehdy pošta neprodávala jako skart sběratelům, ale nechávala je v papírně likvidovat. Strčil si jich vždycky tak kilo pod kabát a Zdeňkovi je prodal za dvacetikorunu. Ten z nich v kbelíku odmočil známky, byly to obvykle samé vysoké frankatury, a dělal z nich na prodej výběry, sestavy a balíčky. Nové razítkované československé známky byly tehdy mezi sběrateli velmi oblíbené, a některé hodnoty, třeba vyšší dopltní, byly dokonce dražší než dnes a dobře se prodávaly. Mnohdy dokonce narazil na něco obzvlášť zajímavého, třeba v průsvitkách emise TGM, ale slavný chybotisk Doplatit 50/50, po kterém se pečlivě díval, ne našel nikdy.

S obchodem se známky byla samozřejmě spojena velká práce, ale Zdeňka bavila, a i rodiče, když viděli, že z toho něco má, ho v jeho koničku a současně podnikání podporovali. Známky mu brzy přinášely obrát několik set, a byly i měsíce, že i tisíc korun za měsíc; jen pro srovnání, v Melicharově továrně mu měsíčně platili 400, později 600 korun. Zdeněk, jako výraz samostatnosti, z těch peněz začal rodičům přispívat na domácnost, navíc si sám kupoval ošacení, podle vlastního návrhu si u místního truhláře na míru nechal zhotovit nábytek na ukládání známek - psací stůl a skříň se spoustou zásuvek, a dokonce si koupil i drahý fotoaparát Rolleiflex, který má ostatně dodnes.

Celé tohle obchodování bylo samozřejmě na neformální bázi, ale od počátku si vedl pečlivě účetnictví a na korespondenci si dokonce opatřil i starší psací stroj; u tak mladého chlapce tehdy věc nevidaná. Koupil jej od brandýského advokáta doktora Altera, u kterého byl v létě na brigádě. Dal za něj 400 korun (to byla tehdy velká částka), které si už tehdy vydělal obchodem se známkami. To léto v advokátní kanceláři se Zdeňkovi váže s jednou zajímavou filatelistickou vzpomínkou - tehdy dal pan Eliáš, statkář z Brázdími, k doktoru Alterovi z nějakých důvodů do zástavy svou velkou sbírku Turecka, první skutečně významnou sbírku známek, s níž se Zdeněk setkal.

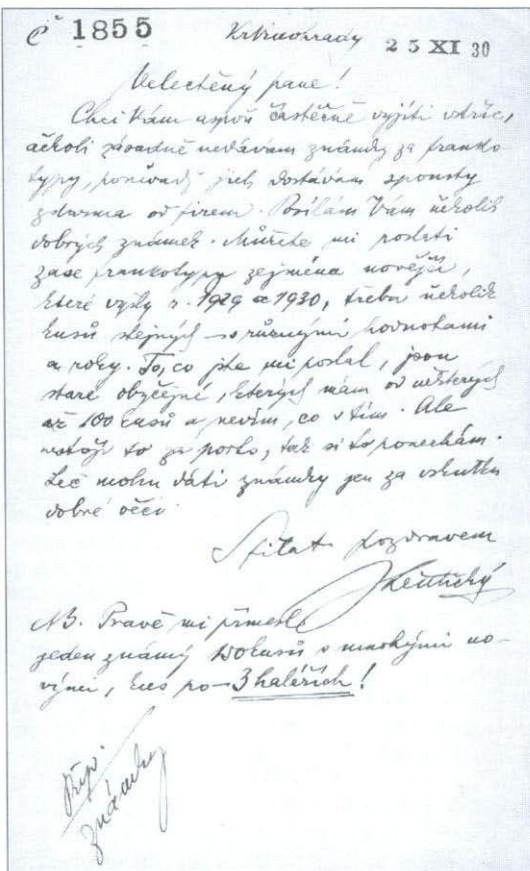
Jaroslav Lešetický

Z obsáhlého archivu obchodní korespondence, který pan Prokop uchoval do dnešních dnů, mi nejzajímavější připadá řada dopisů, které mu napsal Jaroslav Lešetický. Vysloví-li dnes někdo jeho jméno, zní nám to, jako by mluvil o dávné, pradávnejší minulosti naší filatelie. Jaroslav Lešetický! Jeden z prvních členů Českého klubu filatelistů, po dlouhá léta duše časopisu Český filatelista, první skutečný zkušební znalec poštovních známek nově vzniklého Československa, u jejichž zrodu ostatně osobně stál, iniciátor vydání přetiskové emise Pošta československá 1919 ... ten už přece dávno patří do filatelistického dějepisí!

A vidíte - dneska tu píšu o někom, pro koho to jméno nepředstavuje zaprášenou kapitolku v učebnici historie, ale živého člověka, s nímž se znal, stýkal a obchodoval. Už sám fakt, že si tento tehdy třiašedesátiletý velikán naší filatelie docela vážně dopisoval se svým patnáctiletým obchodním partnerem, je rozmluvný a mnohé napovídá o opravdovosti a především korektnosti snah mladého obchodníka. To hlavně, co mě však na Lešetického dopisech zaujalo, je jejich obsah.

Tyhle zažloutlé korespondenční lístky a dopisy totiž nenasvědčují zrovna tomu, že by Lešetický na svých filatelistických aktivitách nějak enormně zbohatl, jak to o něm později roztrušovali jeho konkurenti a nástupci v Tribuně filatelistů a dalších časopisech. Když někdo tráví čas výměnou a prodejem frankotypů za 3 haléře kus, tak asi nemá v bance statisíce či miliony za prodané, pod rukou sehnané rarity. Tím nechci říci, že by byl Lešetický chudák, jenom chci využít příležitosti a poukázat na dosud neznámé a neprozkoumané písemnosti, které nám ho mohou ukázat zase z jiné strany.

V jednadvaceti do filatelistické penze

V Melicharově továrně byl Zdeněk dva roky, pak se rozhodl pokračovat ve studiu. V devatenácti letech nastoupil do prvního ročníku obchodní akademie v Berouně, kam ho doporučil jeho bratranec. Na rozdíl od gymnázia ho akademie vysloveně bavila, obchod jej přitahoval, a tak měl výborný prospěch. Zdroj skartu z Melicharovy továrny však přirozeně vyschl, což se projevilo na výrazně snížených příjmech z jeho filatelistických obchodů. Zdeněk však stihl doučovat jiné studenty a tím si přivydělával víc než tisíc korun za rok, za ty pak o prázdninách cestoval. Sám projel Francii, Španělsko, Portugalsko a Maroko, další rok jel lodí po Dunaji do Burgasu, odtud do Palestiny a vlakem přes Suez do Egypta; třetí prázdniny prožil ve Vídni, kde se zdokonaloval v němčině.

Při svých cestách se vždy předem snažil naučit alespoň několik slov v tamním jazyce - pozdravit, poděkovat, ptát se na cenu a znát číslovky. Tato snaha se mu mnohokrát vyplatila. Třeba když byl s přítelem v Egyptě, stačilo, že v kavárně pozdravil a promluvil pár slov arabsky, a už si ho povšiml mladý Egyptan, kterého to zaujalo, pozval je domů na návštěvu, nakonec u něj zůstali několik dnů a ještě se s nimi na památku vyfotografoval.

První jazyk, kterému se Zdeněk naučil, bylo esperanto. V esperantu vedl korespondenci a filatelistickou výměnu s partnery z celého světa, od Austrálie přes Asii, Afriku a Evropu až po Severní i Jižní Ameriku. Zpočátku

Z.P. (vlevo) s Makramem Abdalem Messihem, mladým Egypťanem, s nímž se seznámil na své cestě po této zemi i o prázdninách roku 1934.

Egyptský lékař - esperantista, s nímž si Z.P. počátkem třicátých let korespondenčně vyměňoval známky.

korespondoval na základě adresářů esperantistů-filatelistů, později se naučil i další jazyky a se zahraničními filatelisty si dopisoval i anglicky, německy a španělsky. V zahraničí měl vždycky současně tak padesát, ale i sto partnerů, se kterými si vyměňoval známky na všechny způsoby. Jedni měnili množství za množství, jiní podle chyběnek a katalogu, posílaly se známky razítkované, čisté, staré i novinky. Už jenom poštovné do ciziny stálo samozřejmě spoustu peněz, a tak Zdeněk prodával nejen vyměněné známky, ale i filatelisticky frankované obálky od došlých dopisů.

Filatelisté si tehdy při výměně nepsali žádná sáhodlouhá sdělení, Zdeněk měl nacyklostylované stručné formuláře ve čtyřech světových jazycích a esperantu, které zněly asi takto - *V adresáři jsem našel Vaši adresu, mám zájem o výměnu s Vámi. Posílám Vám .... známek ČSR a prosím Vás, abyste mi poslal stejný počet známek Vaší země. Pokud si chcete vyměňovat na základě katalogu Michel nebo Yvert, můžeme si poslat své chyběny. Po navázání styku si už vystačili s textem Dne ..... jsem v pořádku obdržel Vaši zásilku, posílám Vám ....., pošlete mi .....* Do vytečkovaných míst se doplnilo potřebné číslo či text a dopis byl hotov. Někteří

partneři se však po čase s takovými univerzálními texty nespokojili a k záslilkám známek připojili třeba i svou fotografii či dlouhý dopis.

Studium ve vyšších ročnících obchodní akademie si však přeče jen žádalo své a skloubit s ním časově náročný obchod se známkami bylo čím dál těžší. Kolem roku 1935, to bylo Zdeňku Prokopovi 21 let, se tedy s obchodní činností ve filatelii na čas rozloučil a soustředil se na školu. Jeho cílem bylo podnikat v oblasti zahraničního obchodu. A tak zrušil či omezil korespondenci, vyprodal skoro všechny zásoby svých známek a za stržené peníze si za čtyři a půl tisíce korun koupil motocykl ČZ 250.

Gordon Skilling

Dvaadvacetiletý Zdeněk Prokop hledal v roce 1936 možnost zdokonalit se v anglické konverzaci. V pražském Institutu pro styk se zahraničím mu dali adresu Gordona Skillinga, univerzitního studenta z kanadského Toronta, který v té době v Praze sbíral materiál ke své práci o česko-německých vztazích na sklonku minulého století a chtěl se naopak zdokonalit v českém jazyce. Napsal mu, poprosil rodiče, aby ho pozvali na prázdniny k sobě do Brandýsa, a tam spolu strávili léto. Až o mnoho let později se dozvěděl, že tenhle jeho o dva roky starší kamarád se stal v Torontu univerzitním profesorem, byl znám jako velký přítel Československa, napsal monografii o životě a díle T.G. Masaryka a za svůj vztah k naší zemi byl po revoluci vyznamenán prezidentem Václavem Havlem. Ve své knize Listy z Prahy, vydané ve Škvoreckého torontském exilovém nakladatelství Sixty-Eight Publishers, píše o svém předválečném pobytu v Československu a zmiňuje se i Zdeňkovi a o prázdninách strávených v jeho rodině v Brandýse. I po letech je zajímavé číst, jak tehdy Čechy vlastně viděl Kanadčan žijící po několik měsíců mezi nimi.

Ocitujme tedy pro zajímavost několik odstavců z knihy Harolda Gordona Skillinga:

Brandýs n. L., 22. července

.... Od svého příchodu do Prahy jsem marně hledal někoho, kdo by mě učil česky a já jeho anglicky. Nyní jsem se prostřednictvím Svazu studentů dozvěděl o mladém muži, Zdeňku Prokopovi, který takovou příležitost hledal a byl ochoten pozvat mě k sobě do Brandýsa n. L. To byla příležitost, kterou jsem rád využil. Navíc mi to umožnilo poznat malé městečko na českém venkově. Zdeněk byl absolvent obchodní akademie v Praze, intenzivně se zajímal o obchod a v mnoha směrech měl velmi americký postoj k životu. Rodina Prokopových obývala velký prostorný dům na předměstí. Zdeňkovi rodiče byli velmi přívětiví a přátelští. Bydlel u nich podnájemník, inženýr lesní správy, který s námi strávil mnoho večerů a německy mi vyprávěl o Slovensku a Podkarpatské Rusi. Několik hodin denně jsem se učil, studoval jsem gramatiku a překládal články v novinách. Při jídle jsem s rodinou trochu konverzoval.

Brandýs n/L. ....

Kara samideano!

Laŭ via adreso, kiun mi vidis publikigitan en esper. gazeto , mi sendis al vi la de 193 , postmarkoj de nia lando. Ankoraŭ mi ne ricevis de vi respondon, tiel mi vin demandas, se vi mian sendaĵon ricevis, aŭ se vi forĝis mian respondi?

Bonvolu, se vi mian sendaĵon ricevis, sendu al mi afable saman kvanton da pm de via lando.

Mi esperas, ke vi min certe respondos, kaj intersangos pm plu.

Atendante vian baldaŭan respondon mi restas je via dispono

... Musel jsem si zde přivyknout na úplně jinou stravu - a velmi mi chutná. Na snídani míváme jen šálek kávy a jeden nebo dva polosladké koláče nebo rohlíky. Ve dvanáct v poledne bývá hlavní jídlo - opravdu vydatné, i když prosté - hodně polévky, velmi výživné, potom různé maso, často s těžkými knedlíky (knedlíky jsou národním jídlem) a k tomu skoro vždy okurky. Při jídle se někdy podává pivo. Málokdy bývá po jídle moučník. Někdy se objeví chléb, máslo, mléko. Ovoce jsem ještě nejedl. Knedlíky nebo brambory se tu jedí v obrovských kvantech - asi tak deset brambor k jednomu jídlu! Ve čtyři míváme zase kávu a koláč. Potom přijde lehká večeře - studené maso, brambory a okurky, a zase bez moučníku. Je to strava patrně velmi prostá, ale velmi dobrá a všeho je hodně. Buchet se peče také strašně mnoho, padesát až šedesát."

Brandýs n. L. 27. července

„Měl jsem štěstí, že jsem se dostal do rodiny naruživého českého národovce, státního zaměstnance, který před válkou sloužil v rakouských úřadech a uměl vypravovat spoustu historek. (...) Všichni tito lidé jsou nacionalisté a antibolševici a všichni jsou nebezpečně předpojatí proti Němcům. Myslí si, že Němci jsou od přirozenosti nedemokratičtí a militarističtí a neuvážují o vlivu prusáckého nebo fašistického společenského systému. Jsou přesvědčeni o nutnosti zbrojení a jsou připraveni jít do války, dojde-li k ní. (...) Na jedné straně jsou to především demokraté a nenávidí Hitlera (dělají bohužel rovnítko mezi Stalinem a Hitlerem), jako mnozí jiní zde v Československu chovají však přehnanou úctu k Anglii a zejména k Americce, o níž si myslí, že je to velká demokracie. Člověk se stále přesvědčuje, jak špatně jsou informováni o jednoduchých otázkách politické reality. To platí i o názorech onoho inženýra, který je v mnoha směrech celkem dobře politicky informován; pokud však jde o bolševismus a o Židy, je beznadějně zaslepený.“

Export - import

Roky 1937 a 1938 strávil Zdeněk Prokop na vojně, nejprve ve škole pro důstojníky v záloze u 28. pěšího pluku v Praze, později u 46. pěšího pluku v Chomutově a v Mostě. Dosáhl hodnosti četař aspirant, jako voják prožil i zánik ČSR, krátce po vyhlášení protektorátu Čechy a Morava byl demobilizován. Na filatelii však nezapomněl ani po dobu vojenské služby. Například v době mobilizace si čile korespondoval se sběrateli razítek poľních pošt a snažil se jim opatřit chybějící čísla. V důstojnické škole v Josefově seděl zas v jedné lavici s inženýrem B. Palečkem, známým pražským obchodníkem se známkovými novinami, jehož charakteristický inzerát s běžícím panáčkem se objevoval snad v každém čísle všech filatelistických časopisů.

Po vojně nastoupil jako cizojazyčný korespondent u firmy Vollman v Čelákovicih, to byla továrna na soustruhy. Ve volných chvílích, při obědích nebo po práci si v archivu ze starých dopisů opisoval španělské obchodní fráze. Jednou ho při tom přistihl šéf, a protože si nedal vyloučit, že to není průmyslová špionáž, musel z továrny po půl roce odejít.

Po odchodu z Čelákovic se Zdeněk přihlásil v Exportním ústavu v Praze jako čekatel kuratoria obchodního školství, aby byl vyslán na studijní místo na exportní pra-

xi do některého z evropských přístavů.³⁾ Poslali ho do německého Štětína, do Hamburku, Brém a Lübecku, celkem tam u různých rejsdařských firem strávil šest měsíců. Spolu s ním tu pracovali vždycky dva, tři, nanejvýš čtyři Češi. Když pak začala druhá světová válka, viděl tu velké zástupy polských zajatců, kteří přicházeli pracovat do továren. Stýkat se s nimi nesměl, a jako amatérského fotografa ho dokonce varovali, že za fotografování v přístavu je i trest smrti (přesto neodolal, několik fotografií lodí kotvicích v přístavu si svým Rolleiflexem udělal a má je ve svém albu dodnes).

ZDENĚK PROKOP

SELLING & BUYING AGENCY

Venceslaus Square 28, Prague II, Czechoslovakia

Telephone: Prague 30374

*Grams: Prokop, Prague 30374

Na praxi navázal různé obchodní kontakty. Němci měli zájem o protektorátní zboží a chtěli sem i dovážet. Po návratu tedy požádal o živnostenský list na zprostředkování dovozu a vývozu a v roce 1940, to mu bylo 26 let, založil vlastní agenturu Zdeněk Prokop export-import. Najal si kanceláře v paláci Štýblo (Alfa) na Václavském náměstí a během krátké doby zaměstnával sekretářku a šest pracovníků. Inzerovali v německém tisku a zprostředkovali obchody, zasílali vzorky, expedovali zboží, věnovali se hlavně hračkám, bižuterii a olovnatému sklu. Také získali zastoupení přístavu Lübeck, to bylo důležité při obchodech využívajících vodní cestu po Labi a při obchodech s baltskými státy. Když potom Němci začali rušit živnosti, zachránilo je právě zastoupení lübeckého přístavu; převod dopravy ze železnice na vodu byl tehdy hospodářsky přece jen příliš důležitý.

V roce 1941 do agentury na inzerát nastoupila nová sekretářka, slečna Marie Snížková - o rok později se se Zdeněkem Prokopem vzali. Zpočátku bydleli v malém bytě 1 + 1 v Karlíně, později si našli výměnu s tehdejšími režisérem Národního divadla Frejkou, který se zrovna rozváděl, a za odpůdné třicet tisíc korun získali jeho byt 4 + 1 na dnešním Janáčkově nábřeží na Smíchově. V roce 1942 se jim narodil syn Petr. Dům, ve kterém bydleli, měl vůbec zajímavé nájemníky ze světa kultury - vedle Frejky tu například v patře nad Prokopovými

3) Je pozoruhodné, jak velký byl za první republiky zájem státu na vysílání mladých adeptů zahraničního obchodu na studijní cesty do ciziny. Od roku 1933 Svaz kuratorií čsl. obchodního školství (a od roku 1938 jeho Zahraniční ústav čsl. obchodního školství) pod heslem „otevřená okna do světa“ každoročně zajišťoval desítky a desítky volentérských (nepřecpaných studijních) míst pro mladé absolventy čs. obchodních učilišť.

bydlela rodina slavného legionářského generála a spisovatele Rudolfa Medka s dvěma syny - malířem Mikulášem a pozdějším kancléřem prezidenta České republiky Ivanem.

Po válce agentura pana Prokopa fungovala až do léta roku 1948, kdy v důsledku znárodnování z trhu zmizeli jeho poslední zákazníci; pak ji musel přestěhovat domů, několik měsíců ji postupně likvidoval, ale už bylo jasné, že si bude muset hledat jiné uplatnění.

Ve službách lidově demokratického obchodu

V srpnu roku 1949 v novinách narazil na inzerát - zřizuje se exportní oddělení filatelie pod firmou Orbis a hledá se vedoucí pracovník. Podal si žádost a byl pozván na pohovor. Firma Orbis se zrovna zakládala, mimo ji-

né se měla zabývat vývozem a dovozem kulturních statků. Její oddělení filatelie, se sídlem v Kofenského ulici v Praze 5, mělo mít na starosti obchod v tuzemsku i vývoz. Vedoucím tady byl Dezider Kohlmann, bývalý soukromý obchodník s poštovními známkami z Bratislavy. Do nového zaměstnání Zdeněk Prokop nastoupil 1. října 1949 a v místě vydržel více než čtyřicet let. Z filatelické části Orbisu sice za rok vznikl Pofis, z něj potom zahraniční obchod přešel do Artie, ale on pořád vlastně dělal stejnou práci.

Po roce 1948 se v Československu znárodnělo kde co, došlo tedy i na soukromé filatelické obchodníky. Z vnitřního oddělení Orbisu k nim chodili zabavovat zboží. Vyhlásili určitý den a udělali akci, zabavené známky vozili do skladů na Václavském náměstí blízko dnešního hotelu Jalta. Jak pan Prokop vzpomíná, bylo tam tolik zboží, že se po něm doslova šlapalo, po zemi tam ležely třeba celé archy terezínských známek. Sám ale naštěstí pracoval v exportu, takže na tyhle zátahy nemusel. Jednou se dozvěděl, že následující den má znárodnění proběhnout u obchodníka Šárky, s nímž se z dřívějšíka dobře znal. Zavolał mu tedy z telefonní budky a varoval ho; Šárka všechno cennější zboží uklidil, a tak v tomto případě akce vyšla naprázdno. Od té doby se s ním Šárka hodně přátelil a často jej zval na svou chatu u Stránců, kde měl dokonce i rybník.

Orbis byl velký podnik a měl budovu jednak na Národní třídě, kde sídlil vývoz a dovoz a ředitelem tu byl pan Seifter, a druhé sídlo měl na dnešní Vinohradské třídě, tehdy Stalinově, kam spadaly tiskařské podniky. Exportní referát oddělení filatelie měl asi čtyři kanceláře v Ko-

EXPORT & IMPORT VON BRIEFMARKEN

Filatelie ORBIS

PRAHA 16, P. O. B. 21. CZECHOSLOVAKIA

An alle Sammler
der tschechoslowakischen Briefmarken
im Auslande

řenského ulici na Smíchově, byli tu asi tři pracovníci, které vedl pan Dvořák, filatelista. Zdeněk Prokop tu zpočátku působil jako zahraniční korespondent, když ale v roce 1950 vedoucí Dvořák odešel, stal se po něm vedoucím toho miniaturního kolektivu. Zabývali se hlavně exportem československých novinek na západ. Museli se prezentovat, posílali cirkuláře, dopisy a prospekty v cizích jazycích, aby upozornili, že Orbis je nyní monopolní dovozce a vývozce poštovních známek ČSR.

Orbis začal po sovětském vzoru organizovat i sběratelskou filatelistickou výměnu se zahraničím, což byla ve skutečnosti cenzura filatelistické korespondence, navíc dohlížející na hodnotu vyměňovaných známek a řadou předpisů ji omezující.

Vedle exportního referátu do oddělení filatelie spadl i referát tuzemský, kam asi o půl roku později nastoupil Sergej Čegrincev, prosovětsky orientovaný ruský emigrant, dříve zaměstnaný u obchodníka se známkami Minaříka. Čegrincev se od počátku snažil o převedení filatelistického oddělení Orbisu do resortu spojů, což se mu zanedlouho skutečně podařilo.

Když byly na přelomu 40. a 50. let postupně zrušeny soukromé i družstevní filatelistické obchody a aukční firmy, jako náhrada za ně 1. června 1950 vznikl POFIS (Poštovní filatelistická služba), spadající pod čs. poštu. S. Čegrincev se tu na dlouhá léta stal ředitelem a do podniku převzal i řadu bývalých soukromých obchodníků se známkami; například od roku 1950 tu byl vedoucím oddělení nákupu Josef Kwasniak, který měl dřív obchod v pasáži Lucerna, pracoval tu bývalý obchodník J. Fontána a nejméně čtyři nebo pět dalších. Do Pofisu byl současně převeden i exportní referát filatelistického oddělení Orbisu, s tím, že pošta převezme i vývoz známek.

První prodejny Pofis byly v Praze na Příkopech, v sídle podniku, pak na Arbesově náměstí na Smíchově a ve Vinohradské ulici. V Bratislavě vedl Pofis Adam Adamovič, syn známé soukromé obchodnice se známkami Milady Adamovičové z firmy Adamfily. Další prodejny vznikaly postupně v řadě českých a slovenských měst. Veřejnost získávala zájem o Pofis postupně. V časopise

Československá filatelie z roku 1950 můžeme vidět, jak jeho nákupní i prodejní inzeráty ze dne na den nahradily inzeráty soukromých obchodníků, Pofis oznamoval konání aukcí, nabízel novinky, pomůcky, hledal zboží k výkupu. Postupně se však nabízený sortiment zužoval hlavně na nové známky ČSR a dalších lidově demokratických států (jak byly tehdy nazývány státy sovětského bloku).

Stát v touze po naprostém a totálním monopolu nad kdečím nevynechal ani distribuci a prodej poštovních známek. Regulovat začal dokonce i prodej novinek; na jednoho organizovaného filatelistu bylo od roku 1950 možno za nominál odebírat jen čtyři série, nově přihlášení zájemci pak dokonce sérii jedinou. Další známky si každý musel koupit za řádně zvýšenou cenu v Pofisu. Tato praxe, která (s různými úpravami) v zásadě vydržela až do poloviny osmdesátých let, na jedné straně znamenala značný příliv členů do oficiální filatelistické organizace, na straně druhé však odradila desetitisíce neorganizovaných zájemců, kteří do té doby odebírali známky přímo od novinkové služby pošty.

Pořád však vzkvétaly burzy, v Praze hlavně U Nováků, kde přes nejrůznější omezování ze strany nového režimu sběratelé a obchodníci po desítky let udrželi skutečné tržní prostředí, v lidově demokratickém a posléze socialistickém Československu jinde asi nevídané.

Zdeněk Prokop se tedy vlastně stal i zakládajícím pracovníkem Poštovní filatelistické služby. Pofis však monopol na vývoz známek přece jen nezískal, ten byl nakonec přičten podniku zahraničního obchodu Artia, kam pan Prokop o pět let později, tedy 1. ledna 1955, přešel. Do té doby tu byl vedoucím referátu exportu známek ing. Jiří Böhmm, na jehož místo nastoupil, a Böhmm se stal jeho zástupcem. Seděli spolu v jedné kanceláři až do doby, kdy ing. Böhmm z Artie musel odejít - důvod byl jednoduchý a pro svou dobu typický. Jeho sestra si totiž vzala za manžela obchodníka s poštovními známkami ing. V. Košíšu, Jugoslávce vystudovaného v Praze, protože ten však žil v té době ve Švýcarsku, nemohl jeho švagr v podniku zahraničního obchodu pracovat.

Vedoucím oddělení filatelie Artie byl Zdeněk Prokop až do roku 1974, kdy odešel do důchodu. I potom však v oddělení zůstal jako pracující důchodce, a to až do roku 1990. Po něm se stal vedoucím oddělní ing. V. Novotný (dnes majitel firmy IFIL, často inzerující ve Filatelii prodej námětových sestav), po něm pak koncem 80. let ing. Jiří Vandas (dnes asi nejvýznamnější český obchodník v oboru numismatiky).

První služební cesta do ciziny vedla Zdeňka Prokopa v roce 1955 do Dánska a Švédska, kde tehdy nabízel firmě „Gummesson - král skartu“ ve Stockholmu novinky a skart. Poslední služební cestu podnikl v roce 1986 do Německa, na výstavu NORPOSTA v Hamburku. Za víc než 30 let ležících mezi těmito dvěma cestami sjezdil se známkami celý svět, od Ameriky po Japonsko. Jezdil tak osmkrát až desetkrát ročně; jednou si spočítal, že na cestách strávil více než tři roky.

Většina služebních cest do zahraničí vedla na filatelistické výstavy a mezinárodní burzy obchodníků s poštovními známkami, kde všude Artia měla svůj obchodní stánek. Časté byly i cesty na jednání s velkými odběrateli našich novinek, či sjednání obchodní spolupráce se

Odprava Z.P., S. Čegrincev (ředitel Pofisu) a J. Zaviel (vedoucí oddělní známkové tvorby ministerstva spojů) při podpisu kontraktu v Budapešti v roce 1960.

zahraničními obchodními organizacemi, poštovními správami a dalšími partnery.

Zvláštní a pro naše filatelisty zajímavou kapitolou jsou cesty v souvislosti s tiskem zahraničních známek v Československu. Například v Tiraně se sjednávaly podrobnosti tisku albánských známek, z nichž mnohé se od roku 1950 tiskly v Praze. V roce 1957 koupila albánská tiskárna nový tiskový stroj v Německu a známky si začala tisknout sama. Artia získala rovněž zakázky na tisk poštovních známek Etiopie a na jednu známku Organizace spojených národů. Na přípravě těchto známek se obvykle podíleli i čeští výtvarníci a zejména rytci, například J. Schmidt, L. Jirka a další.

Ale práce v Artii, to nebyly jen cesty do zahraničí. Oddělení filatelie spolupracovalo i při přípravě emisního plánu, i když tady platilo především hledisko politické, a až teprve potom hledisko hospodářské. Artia předkládala návrhy na náměty, které by se na našich známkách do zahraničí nejlépe prodávaly a tím se dosahovalo maximálních devizových výnosů. Vývozní ceny Artie byly pevné, u neupotřebených známek to bylo nominálně přepočtené na dolary nebo marky (ovšem v tehdejšími značně nadhodnoceném kurzu koruny), u známek razítkovaných se cena stanovovala podle použité tiskové techniky. Na neupotřebené známky se zásadně neposkytovaly žádné množstevní rabaty.

Zajímavou kapitolou v práci Artie byly vývozy starších jednotlivých známek a sbírek, vykoupených prostřednictvím Pofisu od našich sběratelů. U dražších položek bylo třeba doložit nejméně tři nabídky různých zahraničních obchodníků, přičemž byla akceptována nejvyšší nabídka. Po dlouhá léta přijíždělo do Pofisu a Artie zahraniční obchodníci se známkami, aby zde celé dny prohlíželi nekonečný proud alb a krabic se známkami, které k prodeji přinášeli naši sběratelé a další vlastníci. V naprosté většině se sice jednalo o běžné sbírky nebo dokonce o pouhý balíčkový materiál, někdy se však přece jen našlo něco zajímavého. Systém byl takový, že zahraniční obchodník za přítomnosti prodávajícího nabízený objekt prohlédl, a pokud o něj měl zájem, na formulář napsal nabízenou cenu, tu zástupce Artie přepočtl ve stanoveném kurzu na koruny, nabídku předal zástupci Pofisu, který jí sdělil prodávajícímu. Celá tato mlčenlivá operace, která se odehrávala v nákupním od-

dělení Pofisu, obvykle trvala jen pět, deset minut, všichni přitom seděli proti sobě u jednoho stolu, a pokud prodávající s cenou souhlasil, byla sepsána nákupní consignace a ihned vyplaceny peníze. Pokud nesouhlasil, známky si odnesl a mohl s nimi zkusit štěstí třeba zase příště, při návštěvě jiného obchodníka.

Artia ale nebyla jen vývozcem; známky, filatelistickou literaturu a pomůcky na náš trh také dovážela. Všeobecný nedostatek deviz sice způsoboval, že zboží ze západu bylo velmi málo, takže například hawidky, kvalitní pinzety, lupy, filatelistické katalogy či dokonce známkové novinky byly v Pofisu doslova podpultovým zbožím, zboží z východu však býval dostatek. Jak si asi fukají na čelo filatelisté, kteří tehdy stávali mnohahodinové fronty před prodejny Pofisu, aby si mohli objednat dodávky novinek Rakouska či OSN, za které platili krvavé ceny. Koho by přitom tenkrát napadlo koupit si za pár desítek korun v Pofisu běžně nabízené české aršíky Divadlo z roku 1962 či o dva roky mladší Chryzantémy? A vidíte, dneska se každý z nich v aukcích prodává za desítky tisíc korun, zatímco za své Rakousko nedostanete ani nominál a známky OSN asi neprodáte vůbec.

Dalším důležitým oborem činnosti filatelistického oddělení byla spolupráce s redakcemi světových katalogů poštovních známek. Z. Prokop proto často jednal ve švýcarském Bernu s panem Hertschem, vydavatelem slavného katalogu Zumstein, a udržoval přátelské styky s panem Webersinkem, šéfredaktorem katalogu Michel, mimochodem rodákem z Ústí nad Labem, pro něhož dokonce po mnoho let prováděl korektury záznamů československých známek pro nová vydání katalogu. V osobním a písemném kontaktu byl po mnoho let i s redakcemi katalogů Yvert, Scott, Lipsia a dalších, kterým na jejich vyžádání Artia poskytovala cenové informace a vzorce našich známek.

Artia při vývozu i dovozu samozřejmě spolupracovala s celní správou, pro kterou Zdeněk Prokop dokonce napsal obsáhlý materiál o filatelii a cenách filatelistických materiálů, publikovaný v roce 1973 na pokračování v několika číslech časopisu Clo - Douane.

Za roky práce v oboru si Zdeněk Prokop samozřejmě získal přátelství i uznání řady obchodníků a sběratelů. Ze všech medailí, plaket a diplomů, co jich za tu dobu dostal, si asi nejvíc váží toho, že je od roku 1965 čestným členem 1. čs. filatelistického klubu v USA, založeného v Chicagu v dubnu 1924, a od letošního roku pak čestným členem Čs. filatelistického spolku ve Velké Británii.

Mezi generálními řediteli, kteří se za léta působení Z. Prokopa v Artii vystřídali, byl zvláštní osobou Antonín Novotný, syn tehdejšího prezidenta republiky. Byl tlustší, poměrně nevýrazný, a na to, že byl synem prvního tajemníka KSČ a prezidenta, se choval normálně. Spíš než ředitelem byl prý milovníkem rychlých aut. Pan Prokop vzpomíná, jak byl od něj asi třikrát pozván na jeho chatu na Sázavě, kde mu měl uspořádat známky pro jeho dva syny a trochu je zasvětit do filatelie. Novotný ho tam vozil autem, které osobně řídil, a na úzkých silničkách kolem Sázavy se vždycky řítily takovou rychlostí, že byl pan Prokop rád, když mohl vystoupit. Dodnes na to vzpomíná jako na jízdy smrti.

Z.P. (vpravo) s prezidentem republiky L. Svobodou na výstavě PRAGA 1968; uprostřed L. Dvořáček, předseda SČSF.

Skutečným odborníkem v obchodě byl další generální ředitel Artie, ing. Jaroslav Jakubec, známý filatelista, pozdější náměstek federálního ministra zahraničního obchodu. To byl nesmírně slušný a laskavý člověk a Zdeněk Prokop rád vzpomíná například na jejich společnou služební cestu do Japonska, kam ho Jakubec vzal namísto onemocnělého ředitele obchodní skupiny. Při jednání na Japan Philatelic Co. v Tokiu tenkrát zažili malé zemětřesení, při kterém poskakovaly na stole skleničky a všichni se hrnuli k oknům, aby se podívali, jestli nepadají budovy. Inženýr Jakubec také Zdeňku Prokopovi mnohokrát pomohl, když měl v Artii jako ne- straník nějaké potíže.

Z.P. (vpravo) s ing. Jakubcem (uprostřed) v roce 1971 v Tokiu.

Dobrým obchodníkem byl například i ing. Jiří Štolba, který však funkci generálního ředitele zastával jen krátce; nedlouho po svém jmenování byl totiž za záhadných okolností zavražděn v sovětském Tallinu, při své cestě na Světovou výstavu poštovních známek FINLANDIA v Helsinkách v roce 1988.

Sedmdesát let obchodníkem s poštovními známkami

Za těch sedm desítek let, z nichž většinu věnoval obchodu s poštovními známkami, se Zdeněk Prokop u nás i v zahraničí přirozeně setkal s mnoha lidmi z tohoto

oboru. Jsou to jména slavná i dnes už pozapomenutá. O některých jsme se zmínili na předchozích stránkách, pár útržků ze vzpomínek na několik dalších vlastními slovy pana Prokopa přinášíme v této kapitole. Z minulosti dávne i nedávne se v pestré mozaice vynořují bez ladu a skladu...

„Bratři Alex a Ladislav **Vargové**, Maďaři, vydavatelé katalogu Yvert, měli také obchod se známkami v Paříži, kde jsem je poznal kolem roku 1960. Kupovali od nás novinky, starší z nich měl hrozně rád inženýrku Jarmilu Jaklovou, naši generální ředitelku Artie - to byla hezká ženská a on s ní rád hovořil a pořád jí zval do Paříže.

Jean **Silombra**, vydavatel leteckého katalogu a velkoobchodník se známkami v Paříži. Bral od nás sestavy razítkovaných známek; snad ještě žije, je to velký přítel největšího amerického obchodníka se známkami Kurta Weishaupta. Silombra si vzal za ženu vdovu po českém aukcionáři známek Brychovi z Monte Carla.

Doktor Jaro **Katz**, před válkou sekční šéf na pražském ministerstvu pošt, který před Hitlerem utekl do Anglie, tam si zřídil velkoobchod se známkami Atlanta Stamp, když umřel, vedl jej jeho syn, který z něj udělal jeden z největších filatelistických obchodů v Evropě.

Otto **Helling** z Hamburku, velko- i maloobchod se známkami, odebíral desetitisíce razítkovaných známek, na ty byl náš největší odběratel v Německu. Bral i tisíce kilo skartu a mimo jiné koupil i veškerý protektorát z pražského Poštovního muzea. Byl jsem u něj mnohokrát, vzal nás několikrát na výlet na svou chatu. Mladší syn mu umřel na mozkovou mrtvici, starší syn vede firmu dodnes, ale už ve zmenšeném rozsahu.

Bratři Hölger a Robert **Bechsgaardovi** z Kodaně, jeden vedl novinky, druhý staré známky. U Roberta našel po roce 1968 útočiště náš emigrant Sláva Kaiser, bývalý velký funkcionář Svazu filatelistů; ten pak vždycky říkal, že takové zásoby známek ještě neviděl.

Rolf **Gummeson** ze Stockholmu, král poštovního skartu, skupoval skart po celém světě po vagonech, jeden vagon protektorátního skartu koupil i u nás, od Charity v roce 1946. Já jsem tehdy taky koupil asi 5 pytlů po 25 kg, stály po stokoruně, moc na odbyt nešly a dva z nich tak dlouho ležely u nás ve špajzu, až mi žena po několika letech řekla, že už je tam nechce ať je dám

Na výstavě známek v New Yorku v roce 1966, stojící zleva - L. Dvořáček, Z.P., J. Silombra, sedící zleva - manželé Rassmussenovi z Kodaně, K. Weishaupt.

prýč; tak jsem je prodal, a zbylo mi z toho obchodu nějakých pět kilo ústřížků, které jsem někam založil; když jsem je pak po létech prohlížel, našel jsem mezi nimi snad stovku ústřížků průvodek do Terezína, s razítky židovských obcí, které jsem nakonec prodal po dvaceti nebo třiceti korunách za kus, a ty mi to zaplatily celé.

Kurt **Weishaupt** z New Yorku, o rok starší než já, emigrant z Německa, odkud se svou paní Trudou odešel v roce 1933 před Hitlerem přes Španělsko a Tanger do USA. Tady se vypracoval na největší velkoobchod s poštovními známkami na světě⁴⁾, byl to největší odběratel československých razítkovaných známek. Nakupoval hlavně námětové známky, jako zvířata, květiny, sport, kosmos, motivy, které se ve světě od roku 1965 nejvíce sbíraly. Bral od nás, ale i od dalších států, po padesáti tisících kompletních sérií, krátké série bral i třístatisíckrát, od jednotlivých známek milionová množství. Tyto známky uplatňoval v nejrůznějších sestavách. V Evropě pravidelně navštěvoval velké mezinárodní burzy obchodníků s poštovními známkami, nejznámější z nich je od roku 1955 vždy na jaře a na podzim v německém Düsseldorfu, kde se jich vždycky sešlo až 500 z celého světa. Weishaupt byl v hotelu pořád obležen desítkami prodejců i kupců, kteří s ním chtěli uzavřít obchod. Po smrti své první ženy se oženil s její přítelkyní, jejíž rodiče pocházeli ze slovenské Senice, odkud po 1. světové válce emigrovali do USA. Před několika lety spo-

4) Ke Kurtu Weishauptovi a jeho přátelství s panem Prokopem se váže i moje osobní vzpomínka. Měsíc před listopadem 1989 naše tehdy nově vzniklé spotřební družstvo Profil od něj prostřednictvím Artie koupilo velkou a hlavně rychle dodanou zásilkou známek s Disneyovými náměty z celého světa. V té době byl samozřejmě každý dovoz ze západu složitou operací a přesto se tenthle v Artii ing. Vandasovi a panu Prokopovi podařilo zorganizovat. Profil měl tehdy svou první prodejníčku v šatně kina Hvězda na Václavském náměstí, kde vedl zejména námětové známky pro děti. Někteří filatelisté vrtěli hlavou, co si od toho slibujeme, ale když o několik týdnů později přišel listopad a s ním obrovská demonstrace, ukázalo se umístění naší prodejny jako velice strategické. Byla totiž prakticky pod balkónem Melantrichu, kde se každodenně scházely statisíce lidí. A tak jsme vystrčili na náměstí stoleček a nabízel ty krásné a do té doby u nás nevidané disneyovky. A protože se blížil Mikuláš a naše série a sestavy byly šikovný a levný dárek pro děti, prodávali jsme a prodávali, až jsme celou tu ohromnou zásobu vyprodali. A tak hned první velký obchod našeho družstva dopadl skvěle - a teď už taky víte proč. (Pozn. F.B.)

lu navštívili rodiště rodičů na Slovensku a strávili i několik dní v Košicích, kde dosud žijí její příbuzní; tady se ukázalo, že paní Weishauptová pořád umí trochu slovensky. Několikrát byl i v Praze, naposled vloni, kdy se svou paní navštívil i Dům filatelie Profil, kde poobědvali ve zdejší závodní restauraci. Pro svůj pokročilý věk už předal vedení firmy své dceři Caroll. Před 25 lety pomohl založit velkoobchod poštovními známkami i svému synovi Robertovi, který byl rovněž naším odběratelem, ovšem už v menším měřítku.

Borek, Braunschweig, jedna z velkých filatelistických firem v Německu, její stejnojmenný zakladatel pocházel z Čech z okolí Říčan; často jsem tam jezdil s nabídkou čs. známek a jednal s ředitelem p. Borkem, který se tehdy chystal navštívit rodiště svého zemřelého dědečka.

A.E. Harris z Bostonu, jedna z nejstarších a největších amerických firem na balíčkové zboží. Na okraji Bostonu měli ohromnou budovu s velkým množstvím skladů plných známek. Měli tam dokonce stroje na počítání známek a na jejich míchání do sestav, to byla pro nás tehdy nevidaná mechanizace (a je dodnes). Pan Harris mě v Bostonu vždycky pozval na dobrý oběd do prvotřídní restaurace, abychom si v klidu popovídali o filatelistickém obchodu.

Julius a Henry Stolowovi, emigranti z Lotyšska, už za I. republiky měli filatelistický obchod v USA, obchodovali s lepšími známkami, pořádali aukce, zapletli se i do vydávání známek některých neexistujících států a pak s tím měli problémy. Po druhé světové válce si Henry zřídil nákupní kancelář v Mnichově a často jezdil do Prahy. Julius byl v Americe, ale pořád pracovali spolu. V 70. letech přijeli spolu do Prahy, volali mi z hotelu Jalta, já zrovna ležei s chřipkou, ale oni mi řekli, že mě vyléčí, a taky jo, nalili do mě litr alkoholu a já byl druhý den jako křepelka. Julius přišel při autohavárii o pravou nohu, místo ní měl protézu. Byl to génius - v hlavě měl katalog, ten když oceňoval sbírku, lišil se od katalogu na nejvýš o několik procent.

Artur Kessler z New Yorku, původem z Polska, za I. republiky měl u nás v Praze firmu a obchodoval s dražšími známkami. Za manželku měl Vídeňáčku, byla to sestřenice tehdejšího rakouského ministerského před-

sedy. Měl velký sejf v bance v Curychu, nabitý neuvěřitelnými známkami, jednou mi ho dokonce ukázal. Do Prahy jezdil vždycky tak na jeden nebo na dva měsíce, vždycky bydlel v hotelu Alcron a v Artii kupoval drahé známky a sbírky za desítky tisíc dolarů. V roce 1963 jsem měl infarkt, a když jsem se vrátil z nemocnice, navštívil mě doma. Chtěl mě potěšit a taky mi dát rady, protože podobný infarkt prodělal taky. Ve Vídni měl letní rezidenci, zval mě tam, ale když jsem ho tam chtěl v roce 1972 navštívit, nedovolal jsem se mu a až jeho příbuzní mi řekli, že čtrnáct dní předtím umřel na srdeční záchvat při telefonátu se svou paní, která se s ním loučila z New Yorku s tím, že je těžce nemocná a umírá - a tak vlastně umřeli oba skoro současně.

Lidi si ho podle jména někdy pletli s Izákem Kesslerem, který za první republiky v Praze také obchodoval se známkami. Byl to známý obchodník a aukcionář, ale já ho znal jenom z inzerátů v Tribuně filatelistů.

Pan **Mizuhara**, majitel největší japonské filatelistické firmy Japan Philatelic co., vydavatel vlastního filatelistického časopisu a jeden z největších sběratelů známek Japonska, Číny a Mandžuska, které vystavoval na světových výstavách. Byl to velký přítel Československa a velkoobchodník našich známek v Japonsku. Obdivoval rytce Josefa Herčíka, který pro jeho firmu zhotovoval několik rytin s japonskými motivy pro každoroční výstavu poštovních známek Japex v Tokiu. Byl velmi přátelský, dokonce byl s paní a dcerou dvakrát v Praze, jeho dcera Išiko tu dostala zánět středního ucha, tak jsme s ní běhali po doktorech, aby vůbec mohla odletět zpátky do Tokia.

Bela Sekula ze Švýcarska, původem Maďar, toho jsem znal z jeho bombastických inzerátů v našem i zahraničním filatelistickém tisku už od roku 1930. Už tehdy mi bylo jasné, že je to moderní a nesmírně schopný obchodník, který prodává své sestavy známek do celého světa. Byl jsem na něj hrozně zvědavý, ale podařilo se mi setkat se s ním až po třiceti letech, v roce 1960 na burze v Düsseldorfu. To už byl ale hodně starý pán, vyhaslý, jiskra byla pryč.

Julian Clive z Londýna, také původem Maďar, vlastnil firmu Southern Stamp Service, která po řadu let patřila ke špičkám v oboru, pokud se týče obchodního obrátu. Kupoval jakékoliv vzácnosti, specializoval se na rarity. Byl vysoký, šedivý, nosil zlatý lorňon, vypadal jako anglický lord a taky jezdil už v rollsroycu. Podílel se i na vydávání známek arabských šejchátů a měl s tím dokonce jeden čas potíže u anglického soudu, protože prý prodával i známky arabské země, která neexistovala. Jeho syn Michal také podnikal ve filatelii, ale nebyl tak úspěšný jako otec. Julian Clive často jezdil do Prahy a léta tu nakupoval vzácné známky a dopisy, například klasické rakouské celistvosti s púlenými frankaturami v aukcích Pofisu.

Ing. Vsevolod Košíša, Volodča, syn právníka, pocházející ze Slovinska, usadil se ve švýcarském Luganu. V Praze vystudoval vysokou školu a oženil se se slečnou Böhmovou, se kterou se seznámil v Air France, kde pracovala. To byla sestra inženýra Jiřího Böhma, mého zástupce v oddělení filatelie v Artii. Volodča byl od

Z.P. (vpravo) s A. Kesslerem na výstavě PRAGA 1968.

mládí velkým znalcem známek a zdatným obchodníkem. Výborně mluvil česky, často jezdil do Prahy a rád vzpomínal, jak tu krátce po válce udělal i svůj první velký obchod - koupil prý tehdy, snad od Židovské obce, po několika korunách několik tisíc nepoužitých terezínských známek, které obratem prodal za několikánásobek dál. Účastnil se všech aukcí Pofisu, Profilu a dalších firem, na známky měl velký cit. Bohužel, před dvěma lety zemřel.

Ing. Jiří **Böhm**, Košíšův švagr, mnoho let můj zástupce ve filatelistickém oddělení v Artii. Ovládal výborně franštinu a ruštinu, vedle němčiny a angličtiny. Když musel z Artie odejít, našel si dobré místo v České pojišťovně a po odchodu do důchodu dělal průvodce turistů v Čedoku. Měl potíže se srdcem a zemřel na infarkt před deseti lety. Byl to veselý bohém a můj dobrý přítel.

Dr. Anton **Jerger** z Vídně, obchodoval s lodními motory, dodával je do Sovětského svazu, peníze vrátil do známek. Měl nádhernou sbírku rakouských klasických dopisů a vydal o ní dokonce luxusní dvoudílnou monografii, o které se říká, že kdo ji vidí, toho omrzí sbírání známek. U nás v polovině osmdesátých let koupil vzácný dopis s třípáskou devítikrejcarovek rakouské první emise s lichtenštejnským razítkem Vaduz, adresovaný na Moravu. Nabídl za něj tenkrát hotově rovných sto tisíc německých marek, zatímco na našich burzách majitel nemohl dosáhnout ani sto tisíc korun. Dopis tenkrát majitel přinesl do Pofisu a my jsme ho nabídli pěti různým zahraničním zájemcům, ale Jergerova nabídka byla nejvyšší, a tak jsme mu ho prodali. Vzpomínám si, jak si pro něj hned i se svou ženou přijel autem z Vídně, hotově ho zaplatil, ale když jsme mu řekli, že celníci dopis odbaví až druhý den, dalo dost práce najít mu v Praze narychlo ne moc drahé ubytování.

Garry **Ryan** - Maďar, autor dodnes vysoko ceněné razítkářské monografie. Jeho tatínek byl advokátem v Berehovu a přes inzerát dal v letech 1932 a 1933 k mým rodičům do Brandýsa nad Labem Garryho na dvoje prázdniny, aby se u nás naučil česky. Mě bylo tehdy 18 let, a tak jsme spolu dělali známky. Byl ze židovské rodiny, z níž válku přežil jen on se svou sestrou v Londýně, kde jsme se pak po čtyřiceti letech znovu setkali. To byla velká náhoda, mluvil tam totiž na filatelistické výstavě s ing. Jakubcem a zmínil se mu, že se u nás učil česky a že zná Zdeňka, načež mu ing. Jakubec odpověděl, že Zdeněk Prokop je přece vedoucím oddělení filatelie v Artii, a tak nás dal dohromady.

Ing. Jaroslav **Svoboda**, ředitel Pofisu po Sergeji Čegrincevovi. Byl to bývalý pasíř, filatelii nerozuměl ani neznal cizí řeči, o to víc však prosazoval politické ideje komunismu. Zemřel brzo po sametové revoluci na srdeční slabost.

Jan **Mrňák** - výborný znalec československých známek, říkali jsme mu Mrňáček, říkalo se o něm, že je dost na ženské, no nevím, ale je pravda, že někdy začátkem padesátých let jsem ho viděl často vysedávat v Pofisu u paní Lochové - to byla taková hezká paní, která pracovala v nákupním oddělení.

Rudolf **Gilbert** - taky slavný znalec, chodil zkoušet známky do Pofisu a velmi často mi vypravoval o svém synovi, který žil ve Frankfurtu nad Mohanem, měl tam export-import, že za ním jezdil a taky tam přitom zkouší známky německým obchodníkům.

Jaroslav **Klusoň**, znalec na klasické Rakousko, mimořádně slušný člověk; často jsme se vídali v nákupním oddělení Pofisu. Byl fanatickým filatelistou, měl být třeba týden s vnučkem na horách, ale vydržel to jen dva dny a už se musel vrátit domů ke svým známám. Udržoval čilé styky s rakouskými filatelistickými odborníky, kteří rádi využívali jeho jazykových znalostí. Když umřel, nabídl jeden známý český sběratel za jeho sbírku směšnou částku, naštěstí se ale rodina obrátila na Pofis, a ten spolu s Artii licitací mezi různými světovými sběrateli a firmami pro ně nakonec dosáhl více než desetkrát tolik.

Josef **Herčík**, s ním i jeho paní Helenkou jsem udržoval přátelské styky až do jeho skonu. Říkal, že by mě udělal svým manažerem, kdyby to bylo ještě tak před dvaceti lety. Zprostředkoval jsem mu u svých japonských přátel zhotovení rytin s japonskými náměty pro každoroční japonskou filatelistickou výstavu JAP-PEX, celkem 8 rytin v letech 1989 až 1996. Několik posledních let jsem ho navštěvoval spolu se svým anglickým přítelem Georgem Firmagem, horlivým sběratelem jeho rytin a všeho, co zhotovil. Firmage také během loňské výstavy PRAGA 1998 zorganizoval návštěvu skoro 30 členů Československého filatelistického spolku ve Velké Británii a amerických filatelistických přátel v ateliéru Mistra Herčíka.

Max **Mahr** - známý německý sběratel a znalec známek ČSR, protektorátu a Sudet, pocházel od Trutnova a rozuměl česky. V jeho sbírce a současně výstavním exponátu byly největší československé rarity, některé z nich v unikátních čtyřblocích. Jako náruživý myslivce jezdil do Čech lovit jeleny. Několikrát byl i v Artii a Pofisu, naposled tady koncem 80. let jednal s našimi znalci o problematice pravosti terezínských připouštěcích známek. To byla tehdy velká nepřijemnost, v aukci Pofisu koupila jedna německá aukční firma tiskový list se čtyřblokem těchto známek, a když jej dala k ověření Mahrovi, otiskl na něj zezadu značku FALSCH. Nakonec se to nějak obchodně srovnalo, ale vývoj ukázal, že Mahr tehdy neměl pravdu.

Alfons **Stach**, známé jméno, před válkou měl v Praze obchod se známkami a pořádal tu i aukce, koncem třicátých let odešel před Hitlerem do USA a prý sebou odvezl i celý svůj sklad známek. Za války se podílel na zhotovení pětisků Newyorské a Torontské výstavy na československých aršících, asi jich měl velkou zásobu. Setkal jsem se s ním na burze v New Yorku, byl to menší starý pán a nostalgicky vzpomínal na Prahu.

Vlasta **Novotná** - je stejný ročník jako já, odnepaměti seděla v nákupním oddělení Pofisu, byla mimořádně pečlivá, jejím rukama prošlo veliké množství sbírek i jednotlivých známek nakoupených od sběratelů. Přesluhovala dlouhá léta, kdy už dávno měla být v důchodu, takže se jí žertem říkalo inventář Pofisu.

Karel **Kaplánek** - měl velkou firmu, vydával katalog a taky Filatelistickou revui, kterou jsem od něj bral, začátkem třicátých let jsem u něj písemně kupoval nové československé známky pro své korespondenční partnery.

A. **Rytiřová** z Prahy-Vinohrad, obchodovala z domova, často inzerovala, i od ní jsem písemně kupoval čs. známky pro své zahraniční partnery.

Mladý pan **Williams** z Londýna, bral od nás známky a mince, když přijel na výstavu PRAGA 1978, poněkud se opozdil a pak tady nemohl sehnat žádné ubytování. Nakonec přišel a povídá - bydlím tady za 10 korun za noc, ze dveří jdu sice rovnou do postele, ale je to asi nejlevnější nocleh na světě."

Tak dlouhý život, jaký prožil Zdeněk Prokop, a navíc v pro nás filatelisty tak zajímavém zaměstnání, s sebou samozřejmě musí přinést velké množství nejruznějších historek, výstižně dokreslujících dobu a lidi v ní. Poslechněme si teď jeho vlastními slovy alespoň tři z nich, spojené s jeho pobytem ve Spojených státech.

„Jednou jsem letěl přes Paříž do New Yorku, byla to už moje několikátá cesta do USA. V Paříži stály u výstupu z letadla dvě francouzské stewardky a volaly - mesijé Prokopé.... Napadlo mě, to asi zařídila slečna Böhmová z Air France? Tak jsem se jim přihlásil, že jsem Prokop, a ony mě odvedly do letadla na New York, letěl jsem v první třídě, daly mi bačkory, víno, zvláštní občerstvení. V New Yorku stáli v příletové hale tři nebo čtyři chlapi s napsím dr. Prokopec. Hned mě napadlo, že asi došlo k záměně s tehdejším ministrem zdravotnictví, a tak jsem rychle mazal pryč, abych neslyšel jeho stížnosti, jak se musel mačkat v turistické třídě..."

Jindy jsem do Ameriky letěl s různými partiemi známek, ale celé tři týdny jsem musel čekat v hotelu, až mi z celnice uvolní zavazadlo, ve kterém jsem měl známky uloženy. Můj pobyt se už chýlil ke konci, už to začalo vypadat, že budu odjíždět zpátky a z obchodu nebude nic, když tři dny před datem odletu mi volají z recepcce, že mi tam poslíček přinesl kufr. Byl to jenom takový laciný hotýlek a v tom kufru byly známky za 50 tisíc dolarů! Hned jsem tam letěl, známky byly v pořádku, tak jsem s nimi ještě to odpoledne navštívil několik obchodníků a nakonec jsem je všechny prodal Stolowovi, který nabídl nejvyšší cenu.

Ale ne vždycky to dopadlo tak dobře. Třeba ve Washingtonu na výstavě SIPEX 1966 mi jeden zákazník, který vypadal naprosto seriózně, zaplatil nekrytým šekem sto padesát dolarů. Bylo to za sbírku ČSSR 1945-65 a ty peníze jsme už samozřejmě nikdy neviděli."

Dneska

Po roce 1989 zanikl vývozní monopol Artie (a zadlouho i Artia sama) a export československých poštovních známek přešel opět do rukou pošty. V jejím rámci vzniklo počátkem devadesátých let exportní oddělení a Zdeněk Prokop, tehdy už bezmála osmdesátiletý, uzavřel s poštou smlouvu, na jejímž základě jeho pracovníkům pomáhal navazovat styk se zahraničními od-

běrateli našich novinek. S poštou takto spolupracoval dva roky a je jisté i jeho zásluhou, že za krátkou dobu získaly naše nové poštovní známky své bývalé místo na zahraničním trhu.

A jestliže pošta po roce 1989 plynule navázala na dosavadní práci Artie při vývozu novinek, zahraničních zákazníků, zvyklých - často po dlouhá léta - nakupovat u nás staré známky, se v té době neujal nikdo. A tak se dál obraceli na svého starého obchodního partnera Zdeňka Prokopa a on jim, stejně jako v minulosti, pomáhal s navazováním vztahů s našimi prodávajícími, teď už často novými soukromými obchodníky, s prováděním plateb a vyřizováním vývozních formalit. Samozřejmě, že se na našem trhu brzy objevili i další zprostředkovatelé, často šikovní mladí lidé, snažící se o spolupráci se zahraničními odběrateli. Většina starých zákazníků pana Prokopa však dál využívala jeho služby.

Z.P. s dr. L. Fischmeisterem, americkým sběratelem a vystavovatelem českého původu, při jeho návštěvě v Praze v roce 1992.

Když jsem se ho ptal, čemu to přičítá, řekl mi: „Když mi bylo dvacet let, začal jsem odebírat a pozorně číst anglický časopis The Efficiency (Zdatnost), vydávaný Herbertem N. Cassonem, tehdy vysoce uznávaným odborníkem na nejmodernější metody v obchodě. Jeho krédem, se kterým jsem se ztotožnil, bylo - 'mějte vždy přátelský vztah k druhému člověku, slušně s ním jednejte tak, abyste si získali jeho důvěru, aby ocenil vaši solidnost a spolehlivost. Taková důvěra - a to hlavně v obchodě - je k nezaplacení.' Tím jsem se vždycky snažil řídit i já a ještě dnes mi často volají moji dřívější zákazníci, dodavatelé i obchodní přátelé, od nás i ze zahraničí, aby si zavzpomínali, pohovořili o zdraví, ale samozřejmě také o známečkách.“

Zdeněk Prokop i přes své letošní jubileum ani v pětadesáti nesložil ruce do klína. Nové obchodní partnery už sice nehledá, ale těm dosavadním zůstává věrný. Zastupuje je na aukcích, věnuje se jim při jejich cestách do Prahy a trpělivě s nimi navštěvuje filatelistické obchodníky, burzy i sběratele. Jeho žena Maruška to chápe. On totiž bez obchodu se známkami prostě nemůže být. ■